

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 426/2012-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. augusta 2012 predbežne prerokoval sťažnosť V. Č., B., zastúpeného advokátkou JUDr. Z. M., L., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 32 ods. 1 a 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici a jeho uznesením sp. zn. 14 CoP/76/2011 z 28. októbra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. Č. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. januára 2012 doručená sťažnosť V. Č., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Z. M., L., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 32 ods. 1 a 4 a čl. 36 ods. 1

Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) a jeho uznesením sp. zn. 14 CoP/76/2011 z 28. októbra 2011.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol:

«Návrhom zo dňa 18. 03. 2011 sa A. Č... (ďalej len „matka resp. matka maloletého dieťaťa, resp. maloletých detí“) domáha zvýšenia výživného na maloleté deti, pričom navrhuje, aby súd rozhodol, že zaväzuje sťažovateľa prispievať na maloletú M. Č., (ďalej len „M.“) zvýšené výživné v sume 160 € mesačne, na maloletého M. Č., (ďalej len „maloletý M.“) zvýšené výživné v sume 170 € mesačne a na maloletého M. Č., (ďalej len „maloletý M.“) zvýšené výživné v sume 120 € mesačne, u všetkých počnúc dom 01. 09. 2010, splatným vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky detí.

Vzhľadom na skutočnosť, že M. v čase podania návrhu bola už plnoletá, zobrala matka prostredníctvom svojho právneho zástupcu návrh týkajúci sa zvýšenia výživného na M. v tejto časti späť, na základe čoho súd konanie navrhovateľky sčasti ozvýšenie výživného pre M. zastavil Uznesením Okresného súdu Zvolen zo dňa 06. 05. 2011 sp. zn. 12 P/4/2011-12. ...

Podaním zo dňa 12. 07. 2011 (doručeným Okresnému súdu Zvolen dňa 15. 07. 2011) sťažovateľ podal návrh na výkon rozhodnutia o úprave styku s maloletým dieťaťom z dôvodu, že styk s maloletým M. sa nerealizuje, matka bez objektívnych dôvodov odmieta M. vydať tak, ako to upravuje rozhodnutie súdu. Výzvou zo dňa 20. 07. 2011 sp. zn. 20 Em/1/2011 Okresný súd Zvolen vyzval matku, aby plnila povinnosti vyplývajúce z rozhodnutia – Rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 17 C/239/2009-53 zo dňa 15. 12. 2009 vo veci výkonu rodičovských práv a povinností a umožnila stretávanie maloletého dieťaťa s oprávneným – teda sťažovateľom, pričom v tejto výzve bola matka upozornená aj na následky nerešpektovania výzvy, pričom táto výzva jej bola doručená dňa 29. 07. 2011. ...

Písomným podaním zo dňa 09. 08. 2011 označeným ako „Návrh na pripustenie zmeny žalobného návrhu matky v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P/4/2011 o rozšírenie

žalobného návrhu o zákaze styku otca s malolekými deťmi“, matka žiadala o zmenu návrhu tak, aby súd pripustil rozšírenie žalobného návrhu v konaní vedenom na Okresnom súde Zvolen č. k. 12 P/4/2011 o zákaz sťažovateľa stykať sa s malolekými synmi M. a M. Uvedený návrh matka podáva až po tom, ako sťažovateľ podal návrh na súdny výkon rozhodnutia a bola jej doručená výzva Okresného súdu Zvolen zo dňa 20. 07. 2011 sp. zn. 20 Em/1/2011.

Uznesením Okresného súdu Zvolen zo dňa 16. 09. 2011 sp. zn. 12 P/4/2011-59 súd pripustil zmenu návrhu na začatie konania tak, že sťažovateľ je povinný prispievať na výživu M. sumou 170 € mesačne a na výživu M. 120 € mesačne počnúc dom 01. 09. 2010 vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky a súd zakazuje sťažovateľovi stykať sa s malolekým M. a malolekým M. Proti tomu uzneseniu odvolanie nebolo prípustné.

Dňa 13. 09. 2011 podala matka prostredníctvom právneho zástupcu návrh na nariadenie predbežného opatrenia na zákaz styku otca s malolekým M., pričom navrhla, aby súd zakázal styk sťažovateľovi s malolekým M.

Okresný súd Zvolen uznesením sp. zn. 12 P/4/2011-55... rozhodol, že návrh na vydanie predbežného opatrenia zamieta z dôvodu, že zákaz styku rodiča s dieťaťom predstavuje vážny zásah do práv a právom chránených záujmov malolekého dieťaťa, ako aj jeho rodiča. Súd ďalej uviedol, že každý takýto zásah musí byť preto náležité dôvodný, nakoľko v dôsledku zákazu styku môže dôjsť k ďalšiemu ochladeniu citových väzieb medzi rodičom a dieťaťom a prehĺbeniu narušenia vzájomných vzťahov. ...

Proti Uzneseniu Okresného súdu Zvolen sp. zn. 12 P/4/2011-55 podala matka prostredníctvom právneho zástupcu dňa 06. 10. 2011 odvolanie. ...

K odvolaniu matky... podal sťažovateľ dňa 17. 10. 2011 vyjadrenie...

Sťažovateľ navrhoval,... aby Krajský súd v Banskej Bystrici ako odvolací súd Uznesenie Okresného súdu Zvolen sp. zn. 12 P/4/2011... ako vecne správne potvrdil.

Krajský súd v Banskej Bystrici Uznesením sp. zn. 14 CoP/76/2011-85 zo dňa 28. 10. 2011 rozhodol tak, že uznesenie okresného súdu mení tak, že zakazuje styk sťažovateľa s malolekým M. a to až do právoplatného skončenia vo veci vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 12 P/4/2011.

Krajský súd v Banskej Bystrici vo svojom uznesení uviedol, že na základe uvedených skutočností, ktoré vyšli v doterajšom konaní najavo, záujem na zdraví a priaznivom vývoji malolekého M. si vyžadoval potrebu poskytnutia predbežnej ochrany. Krajský súd v Banskej

Bystrici ako odvolací súd po preskúmaní prvostupňového uznesenia dospel k záveru, že návrh matky na vydanie predbežného opatrenia je dôvodný a preto prvostupňové uznesenie zmenil a rozhodol o dočasnom zákaze stretnutí otca s maloletým M.»

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a tvrdí, že

- rozhodnutie krajského súdu sa neopiera o riadne, dostatočné, presvedčivé a jasné odôvodnenie (táto jeho povinnosť sa vzťahuje aj na rozhodnutia o nariadení predbežného opatrenia); jeho odôvodnenie je veľmi stručné,

- krajský súd sa nezaoberal preukázaním a osvedčením existencie nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy na fyzickom a psychickom zdraví maloletého a že neexistujú zákonné dôvody na nariadenie predbežného opatrenia,

- krajský súd sa nevyrovnal s množstvom podľa neho opodstatnených argumentov uvedených v jeho vyjadrení k odvolaniu podanému matkou,

- sťažovateľovi neboli s odvolaním predložené prílohy pripojené k odvolaniu.

Sťažovateľ ďalej v sťažnosti podrobne poukazuje na skutočnosti, ktoré uviedol vo svojom vyjadrení k odvolaniu matky a ktorými sa podľa jeho názoru krajský súd nezaoberal. Poukazuje na to, že krajskému súdu v tomto vyjadrení dal do pozornosti, že tvrdenia matky o tom, že nemá vhodné podmienky pre maloletého M., nie sú pravdivé.

Sťažovateľ ďalej namieta „aj porušenie jeho ústavného práva zakotveného v Ústave Slovenskej republiky v čl. 41 ods. 4 na starostlivosť o deti a ich výchovu, ako aj článku 8 ods. 1 Dohovoru, ktorý predpokladá, že štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, vynaložia všetko úsilie na to, aby bola uznaná zásada, že obaja rodičia nesú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa a základným zmyslom ich starostlivosti musí byť pritom záujem dieťaťa. Rovnako došlo aj k porušeniu práv vyplývajúcich z Listiny základných práv a slobôd čl. 32 ods. 1 v spojení s ods. 4 Listiny. ...

je toho názoru, že v konaní pred Krajským súdom v Banskej Bystrici došlo k porušeniu jeho práva na starostlivosť o M. a výchovu, pretože Krajský súd v Banskej Bystrici zjavne zvýhodňoval matku maloletého dieťaťa, zohľadňoval len jej tvrdenia ako aj

ňou predložené listiny a znevýhodňoval sťažovateľa ako otca maloletého dieťaťa a tým aj maloletého M.“.

Sťažovateľ tiež uviedol, že právna úprava vyplývajúca zo zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) (§ 24 ods. 4 a § 36 ods. 1) v plnom rozsahu „korešponduje s Dohovorom o právach dieťaťa prijatým dňa 20. 11. 1989, ktorý vo svojom článku 3 ods. 1 ustanovuje, že záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí... Práva rodičov môžu byť obmedzené a neplnoleté deti môžu byť od rodičov odlúčené proti ich vôli len rozhodnutím súdu na základe zákona. Článok 9 ods. 1 Dohovoru zaručuje, že dieťa nemôže byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli, okrem prípadov keď príslušné úrady na základe súdneho rozhodnutia a v súlade s platným právom a príslušnom jednaní určia, že takéto oddelenie je potrebné v najlepšom záujme dieťaťa. Takéto určenie môže byť nevyhnutné v konkrétnom prípade, napr. ak ide o zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa rodičmi alebo ak rodičia žijú oddelene a je potrebné rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa. Podľa čl. 9 ods. 2 Dohovoru štáty musia rešpektovať právo dieťaťa, ktoré je oddelené od jedného alebo oboch rodičov, udržiavať pravidelný osobný kontakt s oboma rodičmi, okrem prípadov, ak by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa.“

Sťažovateľ na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa V. Č. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 14 CoP/76/2011 a jeho uznesením zo dňa 28. 10. 2011, porušené boli.

2. Základné právo sťažovateľa V. Č. podľa čl. 40 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4, čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a právo podľa čl. 32 ods. 1, ods. 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 14 CoP/76/2011 a jeho Uznesením zo dňa 28. 10. 2011, porušené boli.

3. *Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 28. 10. 2011 sp. zn. 14 CoP/76/2011-85 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.*

4. *Krajskému súdu v Banskej Bystrici sa zakazuje pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj v porušovaní základných práv a slobôd podľa čl. 40 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (správne má byť čl. 41 ods. 1 ústavy, pozn.) a práv podľa čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4, čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a právo podľa čl. 32 ods. 1, ods. 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.*

5. *Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi V. Č. ako primerané finančné zadosťučinenie, ktoré mu je povinný vyplatiť Krajský súd v Banskej Bystrici v sume 10.000 €.*

6. *Sťažovateľovi V. Č. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva trovy konania vrátane trov právneho zastúpenia vo výške 269,60 € (dvestošesťdesiatdeväť Eur aj 60 Centov), ktoré je Krajský súd v Banskej Bystrici povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa... do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.*

Rozhodnutie o procesných otázkach

1. *Vykonateľnosť Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14 CoP/76/2011-85 zo dňa 28. 10. 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 14 CoP/76/2011-85 na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 12 P/4/2011, sa odkladá.“*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej moci v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 27/05).

Ústavný súd je pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa viazaný petitom návrhu v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, preto sa zaoberal sťažnosťou len v rozsahu, v akom predmet konania vymedzila právna zástupkyňa sťažovateľa.

1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 CoP/76/2011 a jeho uznesením z 28. októbra 2011

Ústavný súd preskúmal sťažnosť vo vzťahu k tej časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv procesného charakteru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a označeným uznesením z 28. októbra 2011.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). Z týchto hľadísk ústavný súd preskúmal sťažnosť sťažovateľa namietajúceho porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (IV. ÚS 115/07). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu medzi základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právom podľa čl. 6 dohovoru nie je zásadná odlišnosť (II. ÚS 71/97), a preto ich porušenie skúma spoločne.

Z napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 14 CoP/76/2011-85 z 28. októbra 2011 vyplýva, že krajský súd zmenil uznesenie okresného súdu č. k. 12 P/4/2011-55 z 22. júna 2011, ktorým okresný súd zamietol návrh matky na nariadenie predbežného opatrenia o zákaze styku otca s maloletým M. v zmysle § 220 Občianskeho súdneho poriadku tak, že zakázal styk sťažovateľa (otca) s maloletým M., a to až do doby právoplatného skončenia konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 12 P/4/2011.

Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť postupom krajského súdu v napadnutom konaní a označeným uznesením z 28. októbra 2011 porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda otázky, či označené rozhodnutie nie je zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu, ale aj uznesenie okresného súdu, ktorého odôvodnenie krajský súd zmenil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového,

ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

V relevantnej časti odôvodnenia uznesenia okresného súdu č. k. 12 P/4/2011-55 z 22. júna 2011, ktorým tento súd zamietol návrh matky na nariadenie predbežného opatrenia, sa uvádza:

„Z predmetného návrhu na vydanie predbežného opatrenia ako aj z písomného dôkazu psychologického nálezu Mgr. E. B. mal súd za preukázané, že vzťah medzi otcom a maloletým M. je zjavne narušený. Zákaz styku rodiča s dieťaťom však predstavuje vážny zásah do práv a právom chránených záujmov ako maloletého dieťaťa, ako aj jeho rodiča. Každý takýto zásah musí byť preto náležite dôvodný, nakoľko v dôsledku zákazu styku môže dôjsť k ďalšiemu ochladeniu citových väzieb medzi rodičom a dieťaťom a prehĺbeniu narušenia vzájomných vzťahov. Podmienkou pre nariadenie predbežného opatrenia je osvedčenie, že bez okamžitej, i keď len dočasnej úpravy pomerov by bolo právo účastníka ohrozené. Z charakteru predbežných opatrení vyplýva, že pred jeho nariadením súd nemusí zisťovať všetky skutočnosti, ktoré sú potrebné pre vydanie konečného rozhodnutia a pri ich zisťovaní nemusí byť vždy dodržaný formálny postup stanovený pre dokazovanie. Je však nevyhnutné, aby boli osvedčené aspoň základné skutočnosti potrebné pre záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana. Predbežné opatrenie je predbežným v tom zmysle, že sa ním neprejudikujú práva účastníkov konania ani tretích osôb. Nie sú teda opatreniami konečnými, ich účelom je iba dočasná úprava pomerov účastníkov, pretože nimi nenadobúda účastník práva, o ktorých bude rozhodnuté až rozhodnutím vo veci samej. Súd teda posúdil predmetný návrh na vydanie predbežného opatrenia, ako aj predložené dôkazy. Avšak súd z predložených dôkazov nemal preukázanú a osvedčenú existenciu nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy. Matka maloletého síce predložila písomné dôkazy o zdravotnom stave maloletého vyhotovené detskou lekárkou MUDr. S., avšak z týchto dôkazov nemal súd jednoznačne preukázané, že objektívne zdravotné ťažkosti ako hnačky, zvracanie a zvýšená teplota u maloletého nastali len v príčinnej súvislosti s realizáciou styku otca s maloletým M. a následným stresom u maloletého. Pokiaľ ide o zhodnotenie dôkazu psychologického nálezu Mgr. E. B., tak z uvedeného nálezu mal súd za preukázané, že síce maloletý má primeraný a diferencovaný

postoj k blízkym osobám, pričom jeho súčasný postoj k otcovi je jednoznačne negatívny, v jeho prítomnosti sa necíti dobre a prežíva pocity ohrozenia, pričom podľa psychológa nie je v záujme dieťaťa nútiť ho do nedobrovoľného kontaktu s otcom. Súd však uvedeného nálezu zistil aj skutočnosť, že podľa maloletého oca nechce pochopiť, že k nemu nechce chodiť, nudí sa tam, nemá tam kamarátov, u tety ku ktorej chodia je zle, nie je tam záchod, ani sprcha. Na základe uvedeného teda podľa názoru súdu vyplýva, že zákaz styku otca s maloletým nie je odôvodnený takými objektívnymi skutkovými okolnosťami, ktoré by bez ďalšieho náležitého zistenia skutkového stavu nateraz naliehavo odôvodňovali úpravu pomerov účastníkov, tak ako je uvedené v návrhu na vydanie predbežného opatrenia, zo dňa 13. 9. 2011, a preto rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia a návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol.“

Krajský súd do odôvodnenia svojho uznesenia zahrnul obsah odvolania matky proti prvostupňovému rozhodnutiu, ako aj vyjadrenie sťažovateľa (otca) k tomuto rozhodnutiu a k odvolaniu matky proti nemu:

„(Podľa matky) okresný súd nezobral do úvahy konkrétne okolnosti prípadu podložené niekoľkými písomnými dôkazmi, výmenné listy – poukazy MUDr. V. S., správou z orientačnej psychologickkej diagnostiky, psychologickým nálezom klinického psychológa Mgr. B., ktoré nepochybne preukazujú, že styk otca s maloletým M... ohrozuje jeho duševný vývoj, ako aj rozvoj osobnosti. Otec maloletého M. psychicky týra, nakoľko sa k nemu správa spôsobom, ktorý má závažný nepriaznivý vplyv na jeho citový vývoj a psychickú rovnováhu a aktuálna nevyhnutnosť a naliehavosť zákazu styku otca s maloletým synom je daná. ... Z dôkazov, ktoré súdu boli predložené vyplýva jednoznačne existencia príčinnej súvislosti zdravotných ťažkostí maloletého s realizáciou styku s otcom. ...

Otec rozhodnutie prvostupňového súdu považoval za vecne správne, vydané na základe objektívne zisteného zdravotného stavu, je preskúmateľné a zrozumiteľné, má riadne a dostatočné a presvedčivé odôvodnenie. Na vydanie predbežného opatrenia neboli splnené zákonné podmienky, navyše neexistuje nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy. Matkou predložené listiny... považuje otec za účelové. ... Správa vypracovaná školskou psychologičkou PhDr. Benešovou je podľa otca jednostranná na základe žiadosti a údajov poskytnutých len matkou, pričom otec nemal možnosť poskytnúť informácie, ktoré

by mohli zásadným spôsobom ozrejmiť podstatné skutočnosti. ... Otec poukázal na to, že na základe súdneho rozhodnutia sa styk nerealizuje už 5 mesiacov, maloletý nevedel otcovi povedať dôvod prečo s ním nechce ísť. Podľa otca pocity u maloletého M. sú vyvolané matkou. O účelovosti návrhu svedčí aj skutočnosť, že návrh na zákaz styku bol podaný vzápätí po podaní návrhu otca na výkon rozhodnutia. ... Maloletý M. neprejavuje strach z otca, pretože dokáže s ním komunikovať so spontánnym záujmom, žiaľ v poslednej dobe len bez prítomnosti matky alebo iných členov rodiny ... Otec má vytvorené vhodné podmienky pre realizáciu styku s maloletým M. Otec navrhol, aby odvolací súd uznesenie okresného súdu z vecne správnych dôvodov potvrdil.“

Krajský súd ďalej v odôvodnení svojho uznesenia, ktorým zmenil uznesenie okresného súdu, uviedol:

„Krajský súd ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 212 ods. 2 písm. a) OSP, bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 2 OSP uznesenie okresného súdu podľa § 220 OSP zmenil.

V konaniach upravujúcich práva a povinnosti k maloletému dieťaťu súdu vyplýva zo zákona no i z početných medzinárodných dokumentov, ktorými je Slovenská republika viazaná, povinnosť dôsledne rešpektovať, chrániť a v prvom rade prihliadať na záujmy maloletého dieťaťa. Nariadiť predbežné opatrenie podľa ustanovení § 74 a nasl. OSP je prípustné a opodstatnené vtedy, ak sa tvrdí a osvedčí, že sú tu právne vzťahy medzi účastníkmi, tieto právne vzťahy vyžadujú dočasnú úpravu, ktorá je potrebná a v právnych vzťahoch medzi účastníkmi sa nevytvorí nenávratný stav. Ten, kto navrhuje, musí mať právny záujem na predbežnom opatrení, t. j. musí osvedčiť potrebnosť dočasnej úpravy pomerov účastníkov z dôvodu, aby sa neskúmali iné záujmy na vydaní takéhoto rozhodnutia súdu.

Predbežným opatrením súd aj z úradnej povinnosti (bez návrhu) môže rozhodnúť, že buď zakáže celkom alebo obmedzí styk dieťaťa s rodičom, ktorému nebolo zverené do osobnej starostlivosti.

Z obsahu spisu vyplýva, že maloletý M. pochádza z manželstva rodičov, ktoré bolo rozvedené. Z tohto manželstva pochádzajú ešte ďalšie dve deti, plnoletá M. a maloletý M. Rozsudkom č. k. 17 C/239/2009-53 z 15. 12. 2009 bol upravený aj styk otca s deťmi pre čas

po rozvoze. Doterajšie výsledky konania preukázali, že dcéra M. ako aj maloletý M. pre nezáujem z ich strany sa prestali s otcom stretávať. Deti svoj postoj k otcovi odôvodňovali jeho nevhodným správaním spôsobeným nelichotivým vyjadrovaním sa o matke, ako aj častou zmenou rodinného prostredia, v ktorom otec žil so svojimi partnerkami. Otec vôľu starších detí nestretávať sa s ním rešpektoval, čoho dôkazom je aj ním podaný návrh na nútený výkon súdneho rozhodnutia len s maloletým M.

V danom štádiu konania, keď predbežné opatrenie nenahrádza meritórne rozhodnutie a ani miera dokazovania nie je postavená na úroveň dokazovania potrebného na rozhodnutie vo veci samej, súd pri rozhodovaní o nariadenie predbežného opatrenia vychádzal z písomných vyjadrení účastníkov ako aj ďalších listinných dôkazov obsiahnutých v spise i v súvisiacich konaniach.

Obaja rodičia vo svojich stanoviskách zhodne uvádzajú, že rodinné vzťahy v súčasnej dobe sú narušené, nevyhovujúce pre žiadnu stranu a rozhodne nie v záujme detí. Najmä maloletý M. je v dôsledku správania sa rodičov a neistoty vystavený stresujúcim faktorom, ktoré nie sú žiaduce a ktoré negatívne vplyvajú na jeho fyzický, psychický vývoj. V dôsledku zmeny správania sa maloletého M. a najmä pre zdravotné problémy, ktoré sa začali u maloletého objavovať práve v čase, kedy sa mal stretnúť s otcom, matka navštívila viackrát aj pediatra. Okrem toho maloletý sa podrobil psychologickému vyšetreniu školskej psychologičky PhDr. Benešovej, pri Základnej škole v Pliešovciach, ktorá vyhotovila posudok 29. 06. 2011. Psychologička doporučila ohľadom stretávania sa otca s maloletým obrátiť sa na sociálneho kurátora, podľa odporúčania sociálneho kurátora i podrobnejšiemu preskúmaniu situácie psychologickým vyšetrením dieťaťa. Dňa 02. 09. 2011 sa realizovalo vyšetrenie maloletého M. v Ambulancii klinickej psychológie Mgr. E. B. v Ž. Účelom vyšetrenia bolo posúdenie psychických problémov u maloletého spôsobených rozvodom rodičov. Intelektové schopnosti ako aj ostatné kognitívne funkcie dieťaťa, ako aj emocionálna a sociálna úroveň osobnostného vývinu zodpovedala jeho veku. U dieťaťa bola zistená zvýšená senzitivita až precitlivosť, nedostatočná sebadôvera, prežívanie pocitov ohrozenia, so zvýraznenou potrebou vonkajšej ochrany. Psychológ konštatoval, narušenosť vzťahu dieťaťa s otcom voči osobe ktorého pociťuje dieťa averziu a v jeho prítomnosti prežíva strach. Dieťa má vyjasnený postoj, že sa s otcom nechce stretávať. Dieťa je schopné vnímať, chápať ako aj zaujať primeraný a diferencovaný postoj k blízkym

osobám. Súčasný postoj k jeho otcovi je jednoznačne negatívny. Psychológ na základe výsledkov vyšetrovania dospel k záveru, že nie je aktuálne v záujme dieťaťa nútiť ho do nedobrovoľného kontaktu s otcom. Takéto konanie môže mať na ďalší vývin dieťaťa dlhodobu aj trvale nepriaznivý účinok.

Na základe uvedených skutočností, ktoré vyšli v doterajšom konaní najavo, záujem na zdraví a priaznivom vývoji maloletého M. si vyžadoval potrebu poskytnutia predbežnej ochrany. Odvolací súd po preskúmaní prvostupňového uznesenia dospel k záveru, že návrh matky na vydanie predbežného opatrenia je dôvodný a preto prvostupňové uznesenie zmenil a rozhodol o dočasnom zákaze stretnutí otca s maloletým M. ...

Dočasnost' nariadeného predbežného opatrenia zanikne právoplatným meritórnym rozhodnutím o návrhu matky o zákaze styku otca s maloletým M. a maloletým M. podaným dňa 09. 08. 2011.“

Ústavný súd vo vzťahu k sťažovateľom namietanému postupu krajského súdu uvádza, že tento súd zahrnul do rozhodovania aj vyjadrenie sťažovateľa (otca maloletého dieťaťa). Z odvolania právnej zástupkyne matky maloletého dieťaťa zo 6. októbra 2011 proti označenému uzneseniu okresného súdu doručovaného krajskému súdu vyplynulo, že pri jeho odovzdávaní sťažovateľovi krátkou cestou k nemu neboli priložené žiadne prílohy (odkazy v ňom uvedené sa vzťahujú výlučne na listinné dôkazy založené v súdnom spise týkajúcom sa veci samej), na ktorých absenciu bez bližšej identifikácie poukazuje sťažovateľ. Podstatné časti argumentácie sťažovateľa sú uvedené v uznesení a krajský súd výslovne zdôrazňuje, že ich pri rozhodovaní vzal do úvahy.

Ako už bolo uvedené, skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto

dôvody zjavne jednostranné a sú v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie tvrdenej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom rozhodovania ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd.

Ústavný súd ďalej poukazuje na to, že posúdenie podmienok na vydanie predbežného opatrenia je v prvom rade vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). V tejto spojitosti treba pripomenúť aj princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu a s ním súvisiaci princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci iných orgánov verejnej moci, ktorých meritórne rozhodnutia sú v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy preskúmané. Ak uvedený princíp uplatňuje ústavný súd v konaní o sťažnostiach smerujúcich proti postupom a rozhodnutiam vo veci samej, o to viac naň musí prihliadať pri sťažnostiach smerujúcich proti rozhodnutiam vydaným v konaniach o nariadenie predbežného opatrenia.

Samotný ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti sa preto spravidla (čl. 124 ústavy) nepovažuje za oprávneného zasahovať do rozhodnutí o predbežných opatreniach, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, a okrem toho ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom. Je taktiež potrebné uviesť, že návrh na vydanie predbežného opatrenia možno podať aj opakovane, ale taktiež možno podať návrh na jeho zrušenie.

Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd v týchto prípadoch môže zamerať výlučne na posúdenie, či pri vydaní namietaného uznesenia krajského súdu bolo postupované v súlade s ústavnoprocenými princípmi, zásadou spravodlivého procesu a základným právom na súdnu ochranu tak, ako to zaručuje čl. 46 a nasl. ústavy.

Podľa názoru ústavného súdu namietané rozhodnutie krajského súdu, ktorým rozhodol o odvolaní matky maloletého M. proti rozhodnutiu okresného súdu o zamietnutí jej návrhu na vydanie predbežného opatrenia tak, že zmenil rozhodnutie okresného súdu a dočasne zakázal styk otca s maloletým M. až do právoplatného skončenia konania vo veci samej; aj keď je stručné, obsahuje riadne, dostatočne presvedčivé a jasné odôvodnenie, je primerané odôvodneniu predbežného opatrenia, a aj preto ho nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Bolo nepochybne v právomoci krajského súdu vyhodnotiť rovnakú konkrétnu dôkaznú situáciu (pri zvážení všetkých uvedených podstatných argumentov) iným spôsobom, ako to urobil okresný súd, a vyložiť príslušné zákonné ustanovenia spôsobom, akým sa to v tejto veci stalo. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil vo svojom rozhodnutí, prečo uprednostnil záujem a ochranu práv maloletého M. pred ochranou rodičovského práva jeho otca-sťažovateľa stýkať sa so svojím dieťaťom. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu nemožno považovať za exces alebo za prejav aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho krajského súdu a kvalifikovať ho ako arbitrárne.

Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým postupom krajského súdu a označeným uznesením z 28. októbra 2011 a namietaným porušením (prípadne odoprením či odňatím) základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 listiny, resp. jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

2. K namietanému porušeniu čl. 41 ods. 1 ústavy a čl. 32 ods. 1 a 4 listiny a čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 CoP/76/2011 a jeho uznesením z 28. októbra 2011

Sťažovateľ namieta aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 41 ods. 1 ústavy a čl. 32 ods. 1 a 4 listiny, ako aj práv podľa čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 a čl. 18 ods. 1

Dohovoru o právach dieťaťa, t. j. základných práv a práv hmotnoprávneho charakteru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a označeným uznesením z 28. októbra 2011.

Ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocésne princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom toho, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy.

Absencia porušenia ústavnoprávnych princíпов (pozri bod 1 časť II) vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru, a preto ústavný súd odmietol sťažnosť aj v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 41 ods. 1 ústavy a čl. 32 ods. 1 a 4 listiny.

Keďže sťažovateľ v sťažnosti spája porušenie čl. 41 ods. 1 ústavy a čl. 32 ods. 1 listiny s § 24 ods. 4 zákona o rodine, s povinnosťou súdu vždy sledovať pri výkone rodičovských práv a povinností záujem maloletého dieťaťa, resp. dbať na udržiavanie rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s ním zo strany obidvoch rodičov, argumentujúc tým, že zákon o rodine predbežné opatrenie ako dočasné riešenie úpravy práv a povinností k maloletému dieťaťu do času právoplatného rozhodnutia vo veci samej nevyklučuje ani zákaz styku jedného z rodičov s dieťaťom (čo napokon zdôrazňuje aj krajský súd v napadnutom rozhodnutí), ak príslušný súd dospeje k záveru, že sú splnené podmienky na prijatie takého rozhodnutia, ústavný súd konštatuje, že s týmito princípmi a základnými

rodičovskými právami sa budú musieť vyrovnat' predovšetkým všeobecné súdy pri ich meritórnom rozhodovaní vo veci samej.

Rovnako ústavný súd odmietol s'ťažnosť s'ťažovateľa v časti, v ktorej namieta porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré obsahujú záväzky štátu týkajúce sa ochrany práv dieťaťa.

Z hľadiska uvedených skutočností ústavný súd odmietol s'ťažnosť s'ťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie s'ťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších nárokoch s'ťažovateľa uplatnených v jeho s'ťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. augusta 2012